

Slikovna retrospektiva porušenega Breginja in analiza pokrajinskih sprememb

Tatjana Veljanovski in Žiga Kokalj

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Center odličnosti Vesolje, znanost in tehnologije

Motivacija

- Prikazati potencial **zgodovinskih letalskih fotografij** za slikovno retrospektivo krajev, ki morda v prvotni obliki ne obstajajo več, vendar so pustili pomembne sledi v človeški in pokrajinski zgodovini.
- Potencial **slikovnih rekonstrukcij** v luči doprinosa k ohranjanju arhitekturne in kulturne dediščine, natančneje, zmožnostim in potencialu zgodovinskih fotografij za retrospektivo naselij in preteklih dogodkov.

Vsebina

- Stari Breginj
- Potresi v letu 1976
- Izdelava 3R modela starega vaškega jedra
- Spremljanje sprememb v pokrajini po potresu

Breginj pred potresom

- vselej na meji (imperijev)
- samostojna občina s široko avtonomijo
- stoletja samozadostna in izredno organizirana lokalna skupnost
- eno redkih večjih naselij z dobro ohranjeno arhitekturo stavb 18. in 19. stoletja
 - beneškoslovenski arhitekturni tip
- staro vaško jedro zaščiteno kot spomenik prve kategorije

Photo: Jaka Čop

Načrt revitalizacije

- Sodoben načrt revitalizacije v letu 1975
 - etnografsko in arhitekturno dokumentirano
 - celovit načrt revitalizacije in renovacije
 - izboljšati bivanjske razmere
 - preprečiti nestrokovne posege
 - ohraniti arhitekturno dediščino
- Prepričevanja in pogajanja s prebivalci

Potresni sunki

Foto arhiv:
Zdravko Likar

- Maj 1976
 - uničenih 12 000 stavb,
 - 13 000 ljudi brez doma
 - 61% stavb v Breginju predvidenih za rušenje
 - ohraniti stari Breginj, zgraditi novo naselje
- September 1976
 - porušiti stari Breginj, zgraditi novo naselje
 - še pred zimo

1976

Nesreča?

„Starega Breginja ni podrl potres temveč buldožerji!“

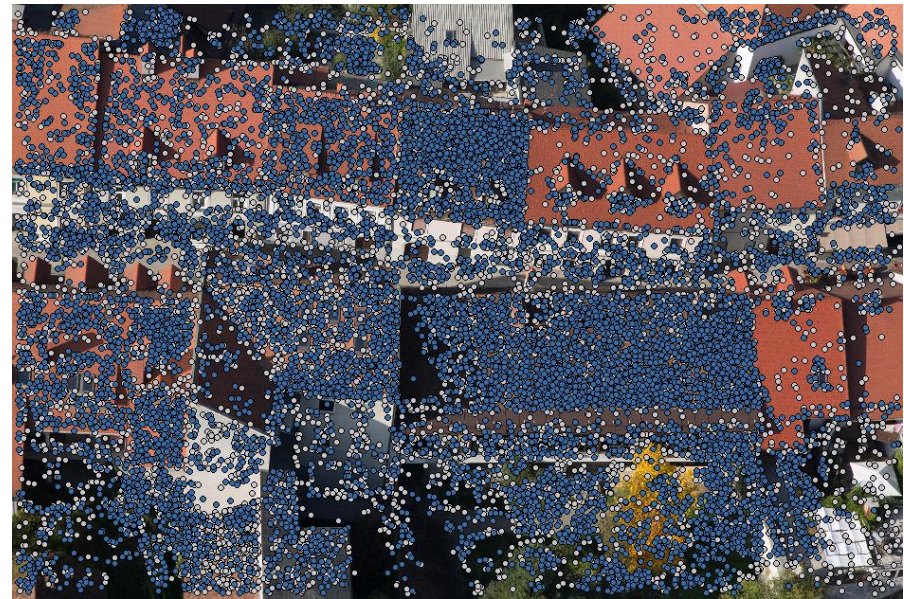
Slikovna retrospektiva

Popotresne letalske fotografije in 3-razsežna rekonstrukcija naselja

Grajenje strukture iz gibanja

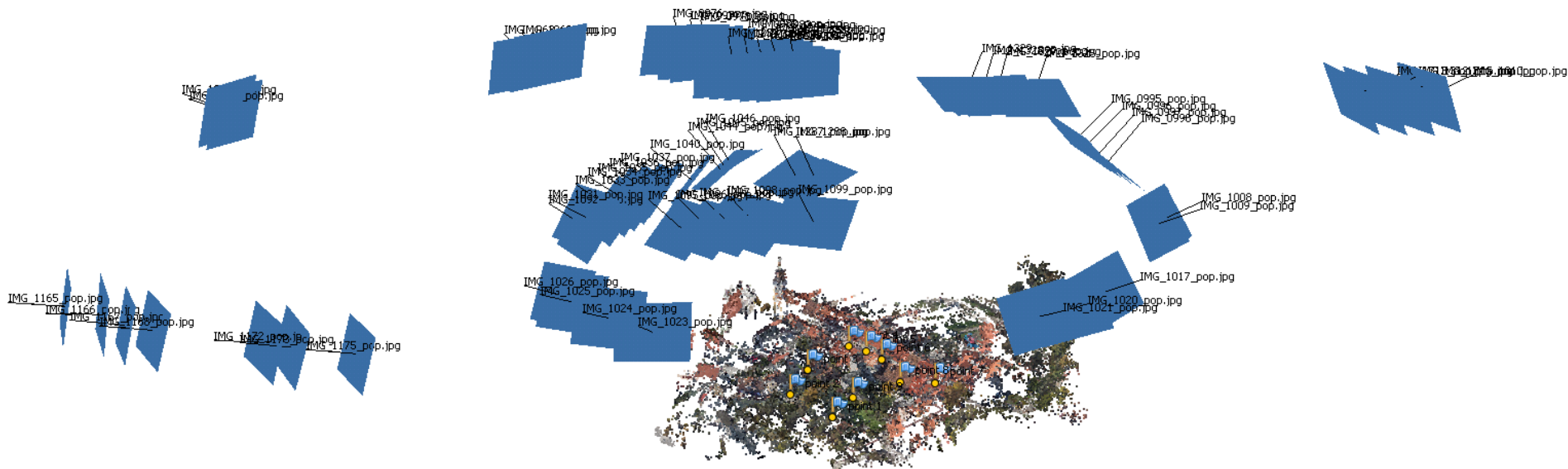
Structure from Motion

- zbirka fotografij
- zaznava karakterističnih točk (na vsaki sliki)
- povezovanje karakterističnih točk po celotni zbirki fotografij

Grajenje strukture iz gibanja

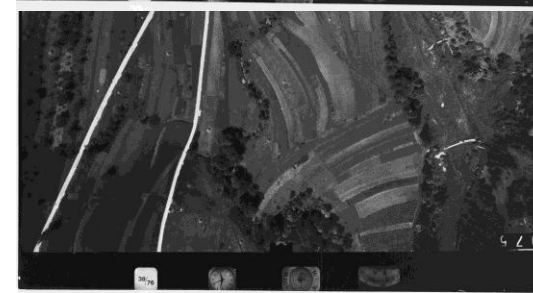
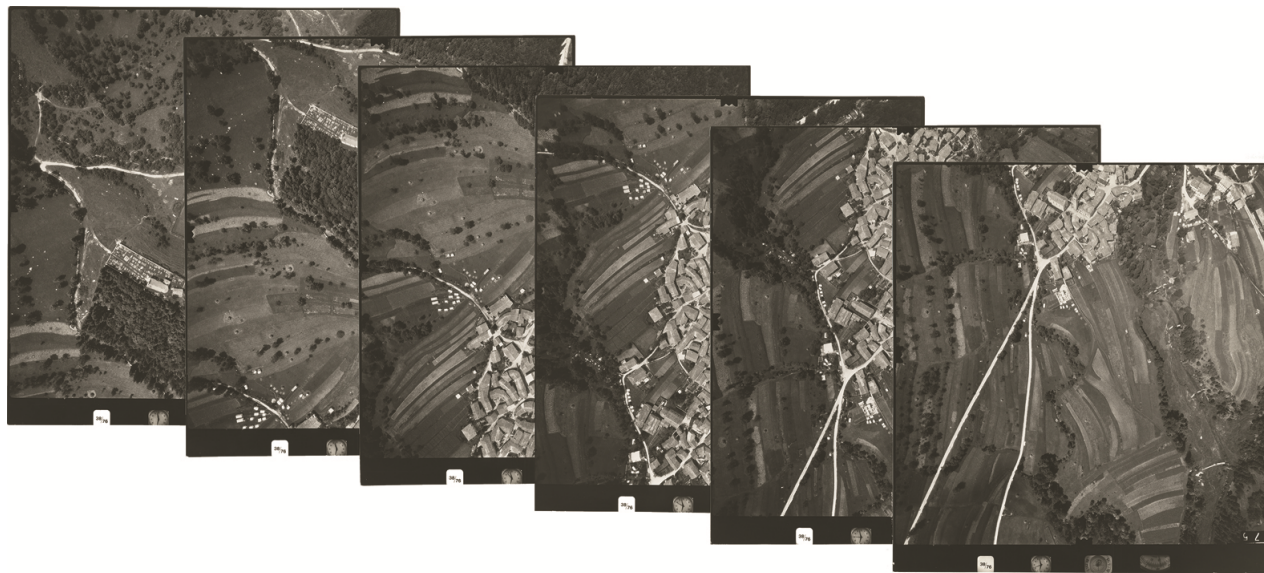
- iz teh korespondenc, SFM izračuna:
 - lokacije točk (3R oblak točk)
 - lege kamere
 - notranje parametre orientacije kamere

Model starega Breginja

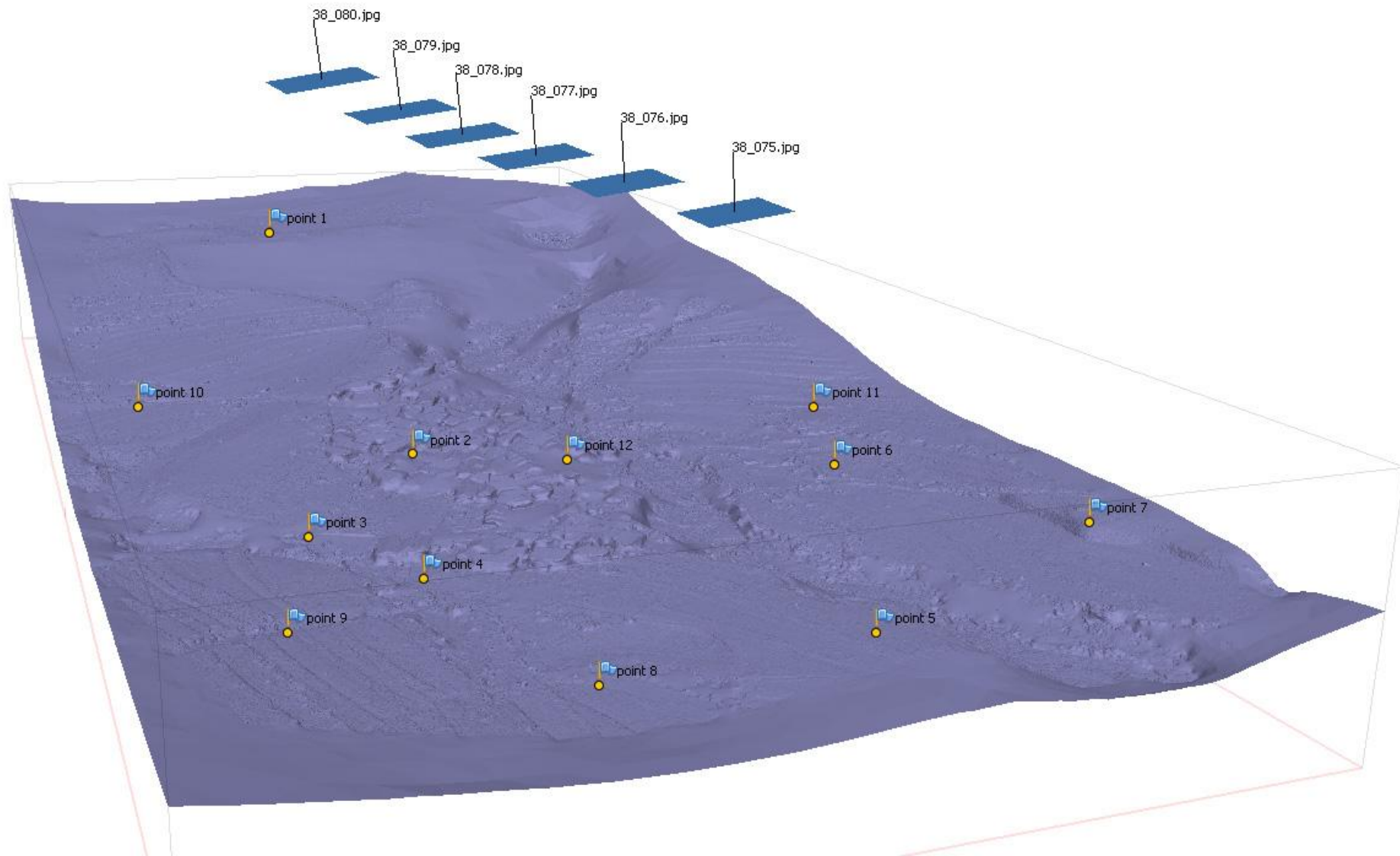
Popotresne letalske fotografije

- Navpičen pogled
 - namenjene opazovanju škode
 - zajete po prvem potresu
 - prekrivajo se le smeri preleta

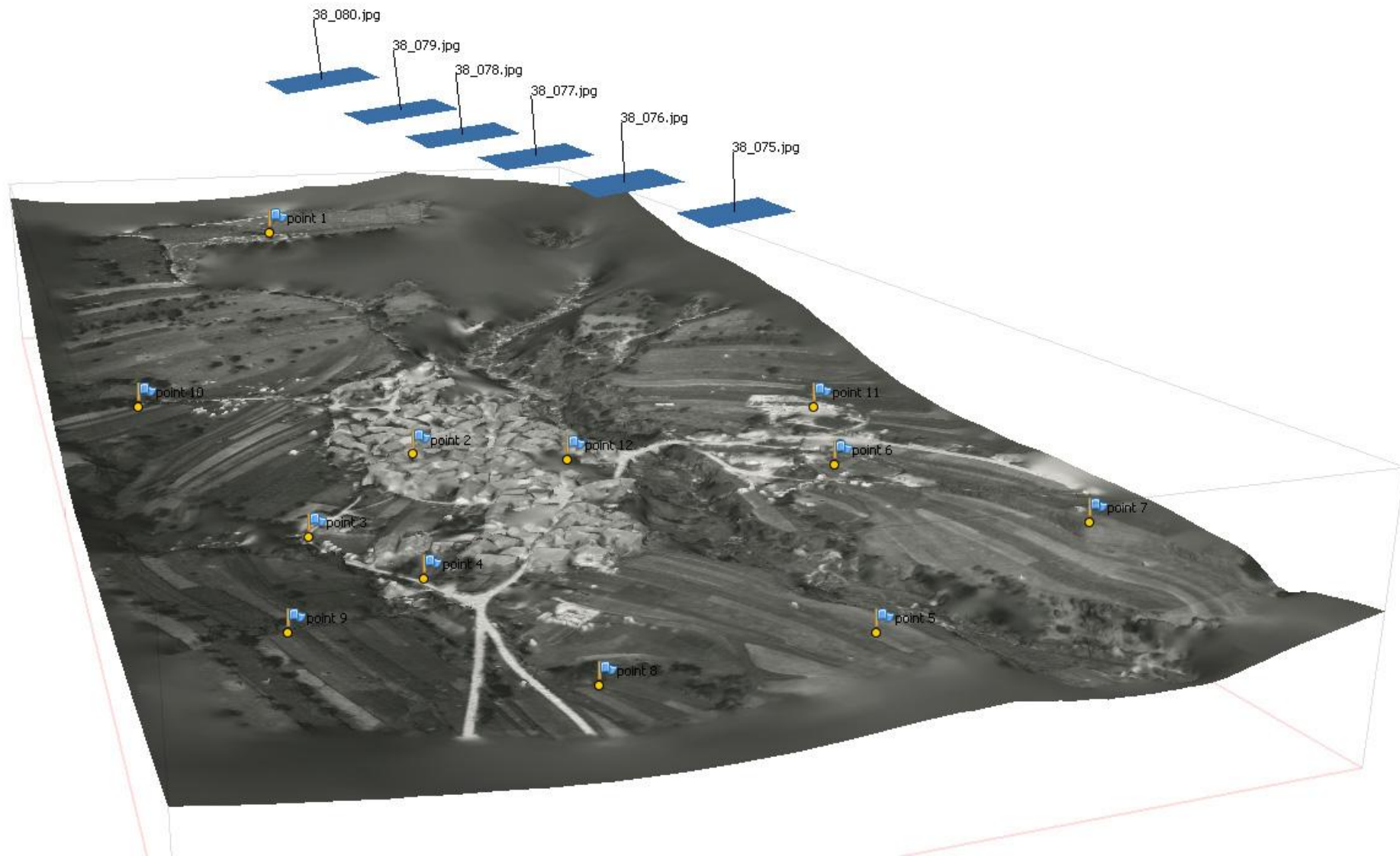

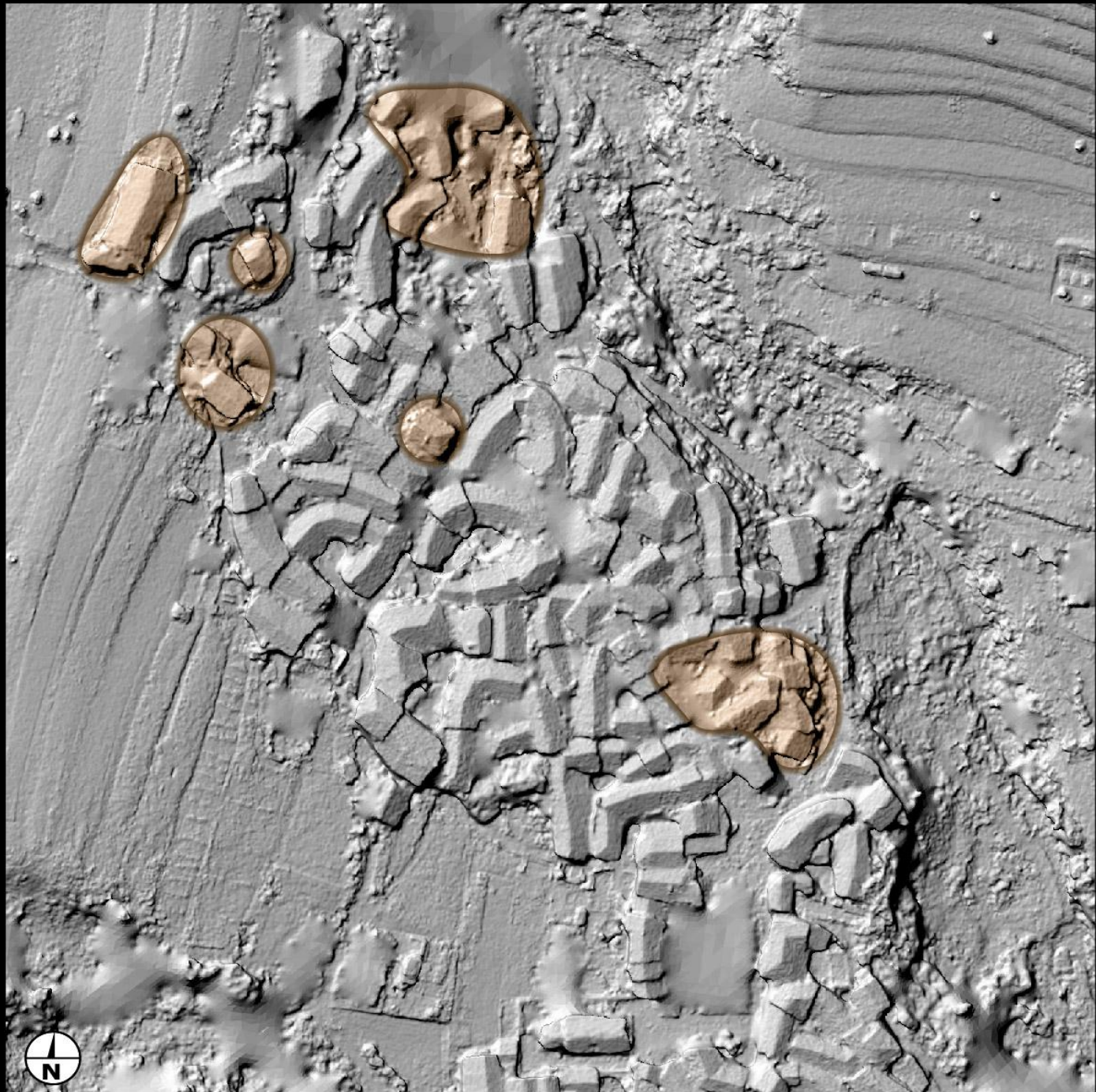

3R model: položaj in višina

3R model in tekstura

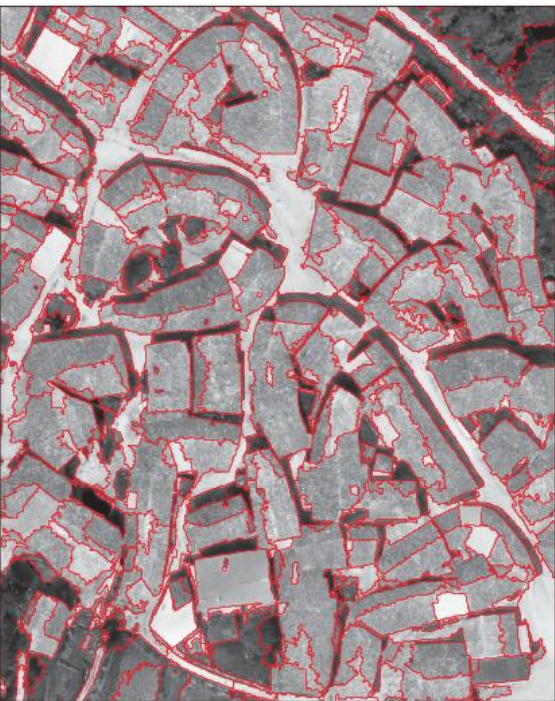

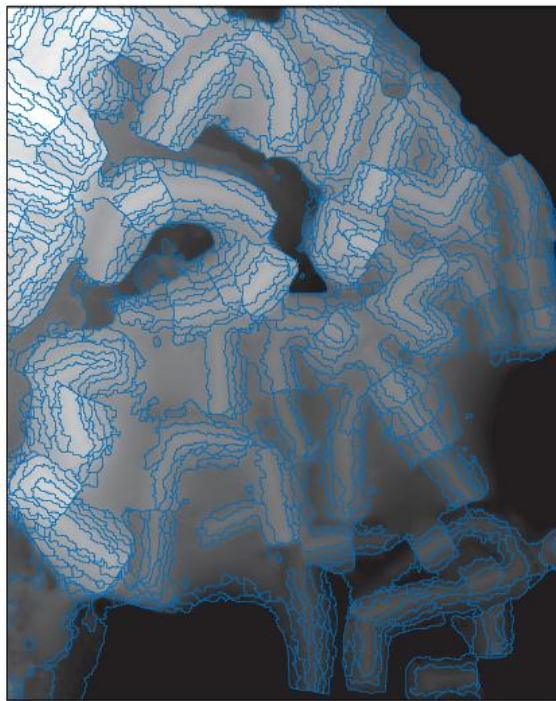
low
resol.

1,3k²²ppx

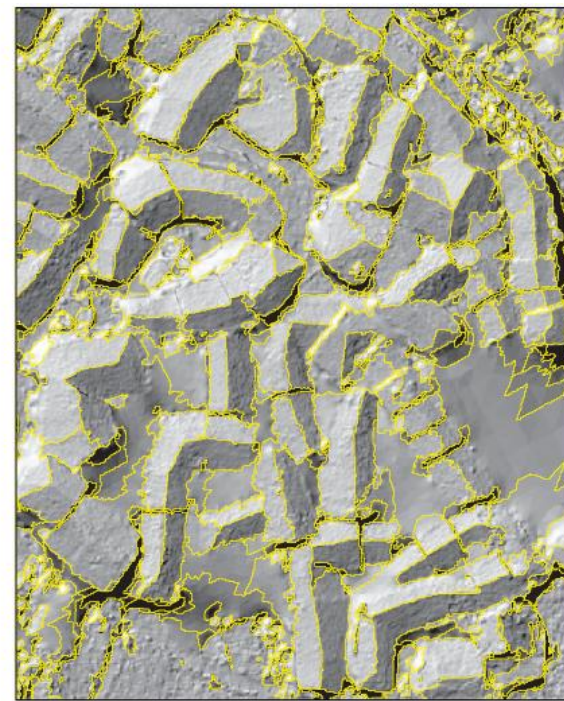
Prostorske informacije o starem jedru Breginja

SFM DOF model

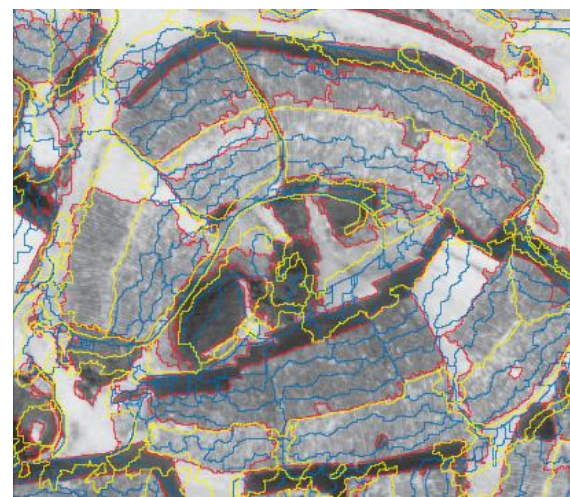

SFM elevation model

SFM shaded relief model

- razločevanje posameznih streh
- lastnosti streh (naklon, višina)
- prepoznavanje ulične mreže
- struktura starega vaškega jedra

Spremembe v pokrajini

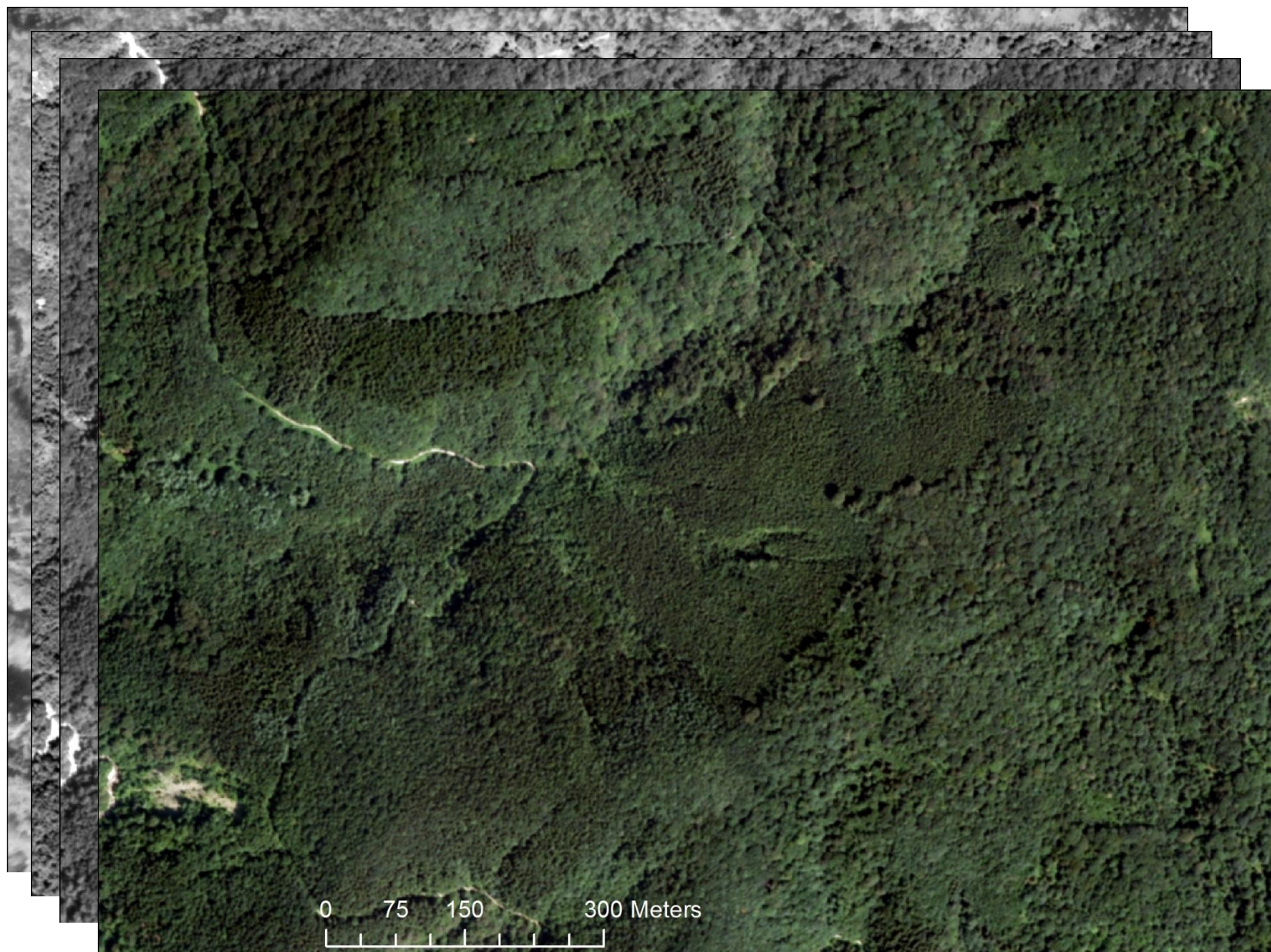
CAS letalske fotografije: 1975-1998-2011

Objektna klasifikacija

- letalske fotografije iz zbirke državnega cikličnega snemanja (CAS)
- priprava podatkov in obdelava (klasifikacija):
 - elementi pokrajine: gozd, pašniki, obdelovalna zemlja, stavbe, ceste
- kartiranje sprememb v pokrajini, spremljanje razvoja

Reprezentacija pokrajinskih elementov skozi čas: gozd

Drevesa:

mladovje
do starih

sezonska
rastna
faza

gostota
gozdnih
sestojev

poseki

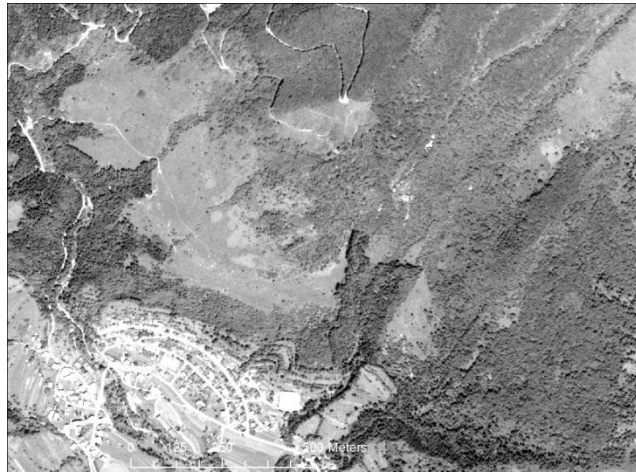
sence
krošenj

Pokrajinski elementi skozi čas: pašniki/travniki

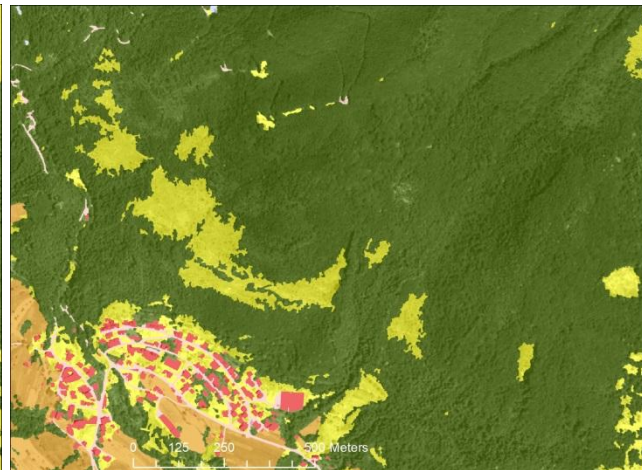
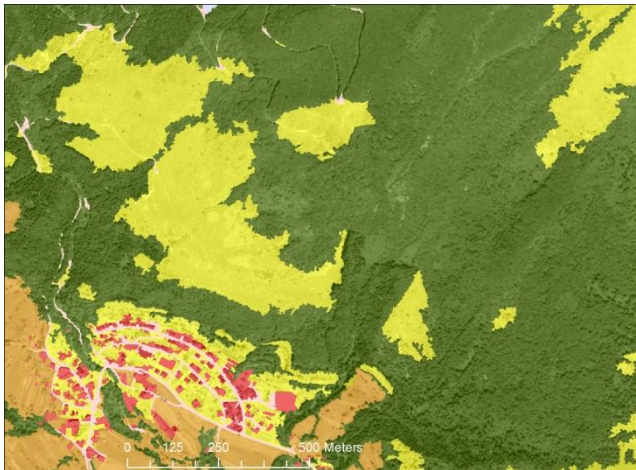
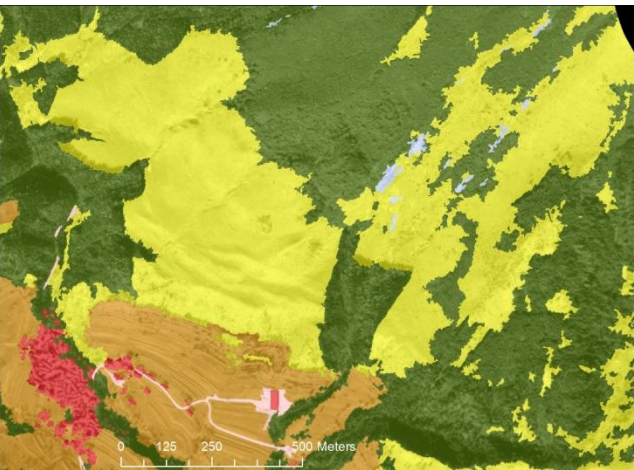
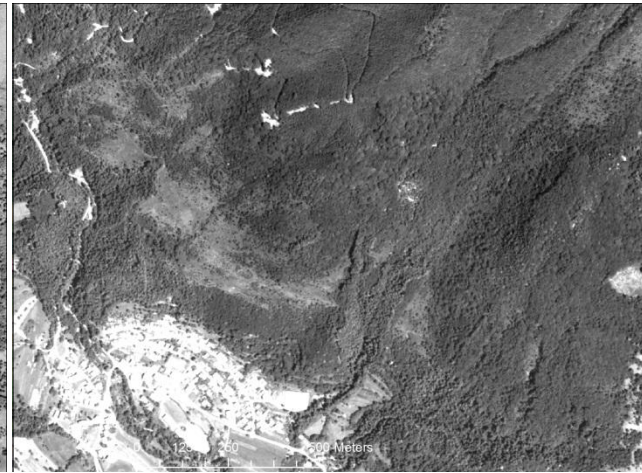
1975

1998

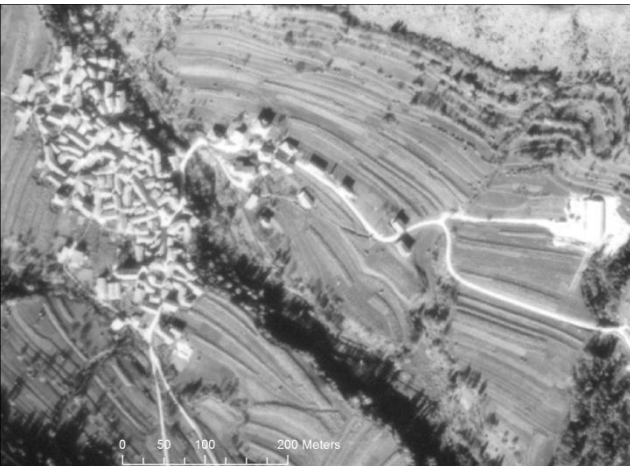
2011

pašniki in travniki

Pokrajinski elementi skozi čas : naselja

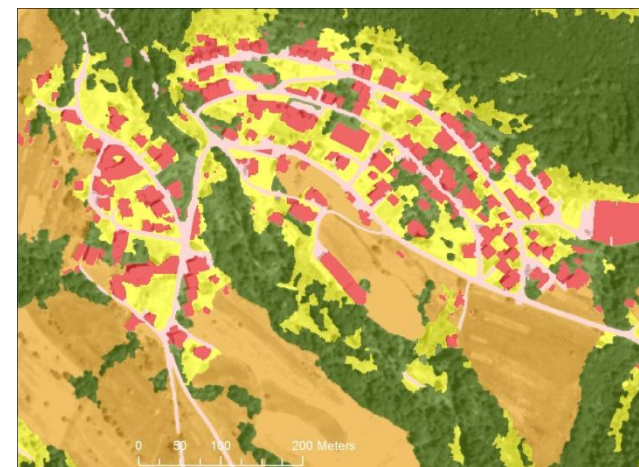
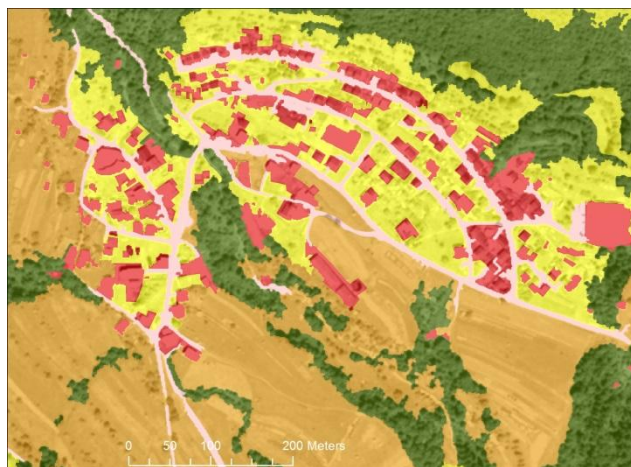
1975

1998

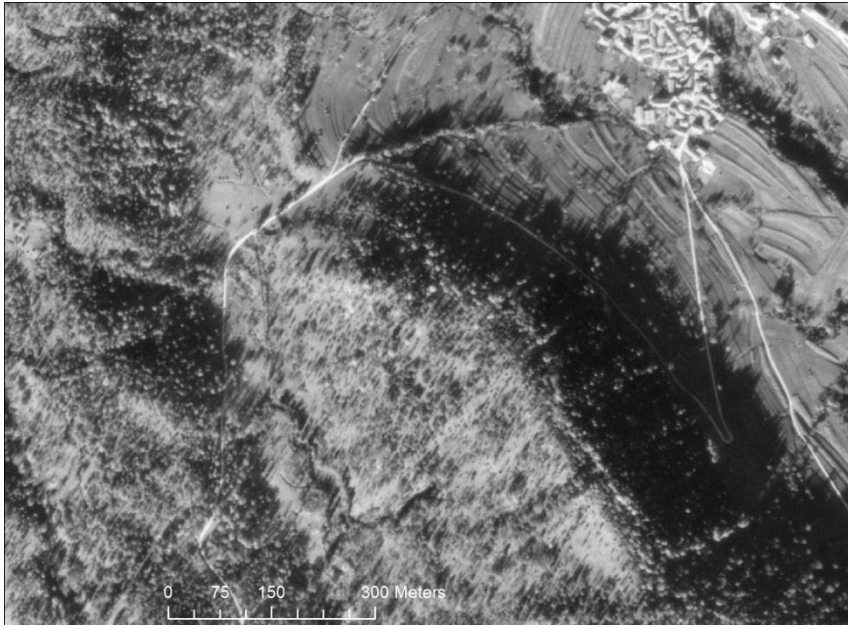

2011

hiše

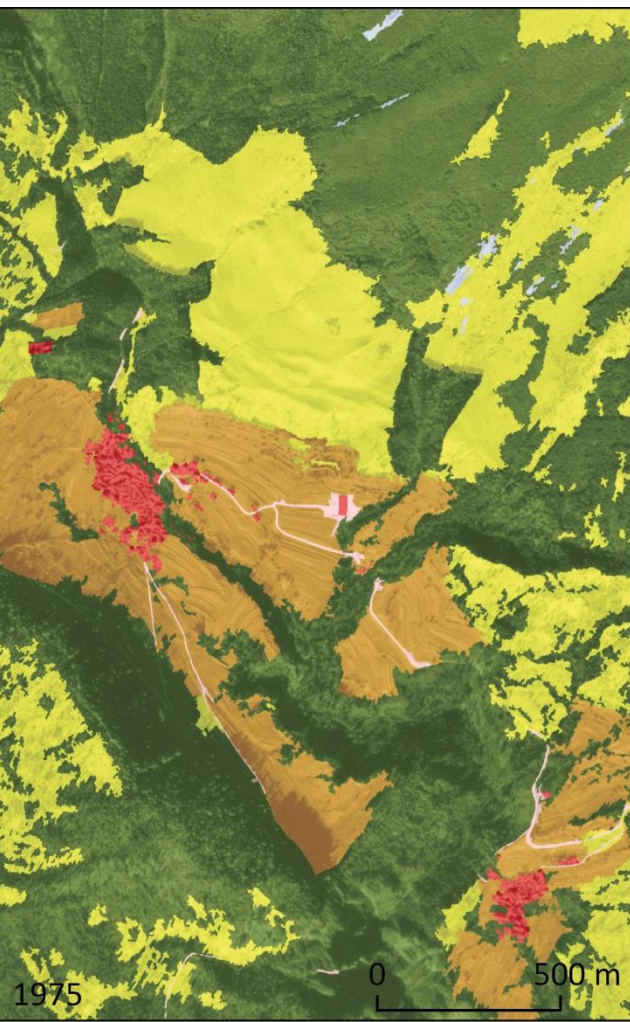
Lastnosti fotografij: sence, svetlost, ostrina, barvna globina

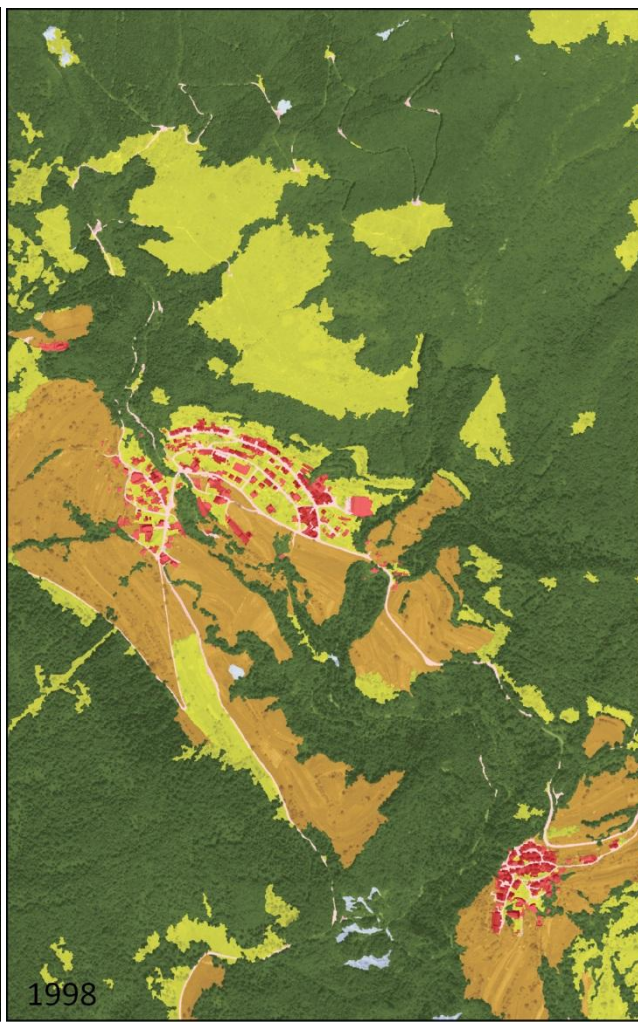
Spremembe v pokrajini 1975 - 2011

- značilnosti pokrajine
- spremembe v pokrovnosti oziroma rabi tal

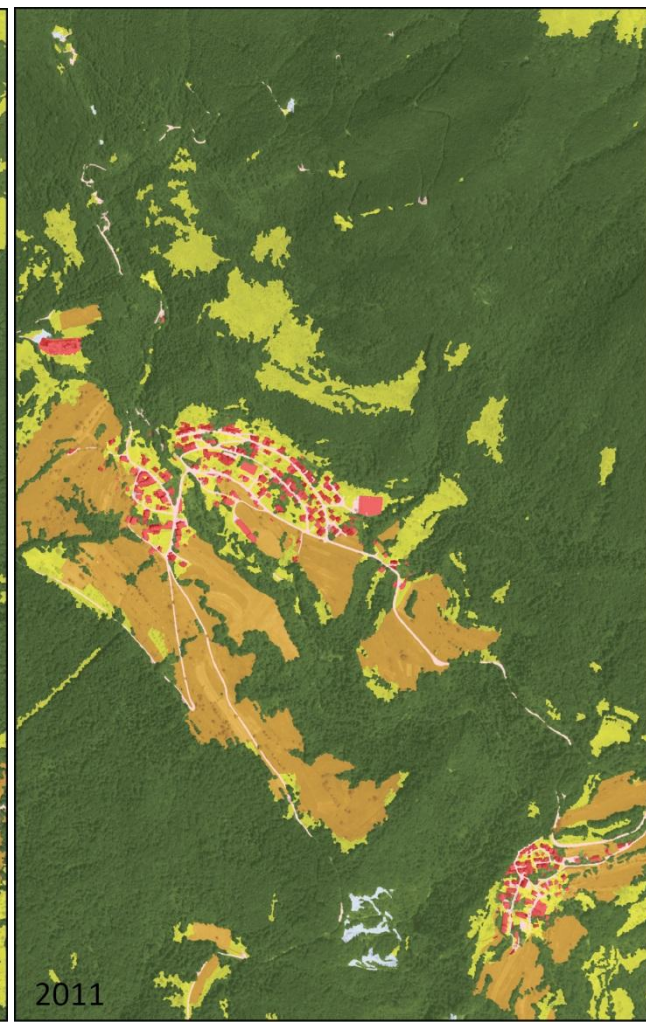
1975

1998

2011

Spremembe v pokrajini v številkah: 1975 - 2011

- statistika pokrajine [% pokritosti]:

	1975	1998	2011
gozd	73.1	79.2	87.8
polja/njive	7.1	5.9	4.1
pašniki/travniki	16.4	13.1	6.6
ceste	0,3	0.7	0.5
stavbe	0.5	0.6	0.5
odprta tla	0.4	0.4	0.3
maskirano	2.2	0.1	0.1

- naselje Breginj:

- leta 1976 je bilo v starem Breginju 125 stavb, po popotresnih ukrepih jih otane le 21, leta 1977 80 hiš že stoji na novi lokaciji.

Potresi, odločitve... procesi

- relokacija naselja, razpršena gradnja
- prebivalci se slabo prilagajajo na spremembe
- spremembe v načinu življenja in kmetovanja
- pospeši splošno depopulacijo
- površine pašnikov, travnikov in obdelane zemlje se krčijo in
- se umikajo gozdu

Kako naprej

Talne in letalske fotografije za 3R modeliranje

- pridobiti talne fotografije iz obsežnih zbirk dokumentacije pred potresom
- letalske (navpične in poševne) fotografije iz mednarodnih arhivov
- Kako lahko izboljšajo model?
 - boljša 3R rekonstrukcija (geometrična in semantična natančnost in popolnost)
 - dodajanje teksture (posamezne hiše in ulična mreža)

-> fotorealistična 3R rekonstrukcija starega Breginja

Zaključki

- Slikovna retrospektiva.
- Prvi približek 3R modela naselja, ki ga ni več:
 - SfM metoda je uspešna tudi pri enosmernem prekrivanju fotografij.
- Objektno usmerjena analiza slik je uporabna za dolgočasovno opazovanje sprememb v pokrajini:
 - predvsem kadar so posnetki zelo različni;
 - omogoča stoletne študije pokrajine in dogodkov (mednarodni arhivi zgodovinskih letalskih fotografij).
- S sodobnimi tehnologijami in programi za obdelavo slikovnih podatkov se odpirajo nove možnosti za obnovitev spomina na kraje, kot so nekoč bili, ter za študije preteklih dogodkov in njihovih posledic.